

ÖZEL HUKUK

TÜRK MEDENÎ KANUNUNDA MİRASCILARIN MES'ULİYETİ

Prof. Dr. Şakir BERKİ

§. 1 — Giriş. §. 2 — Medenî kanun ahkâmı: I — Umumî Kaide. II — Kaidenin istisnaları: 1. Alacaklının feragati; 2. Taksimden sonra beş senelik müddetin geçmesi; 3. Defter mucibince kabul. III — Mirascılık sıfatını zâyi etmiş olanların mes'uliyeti: 1. Mirası red edenin mes'uliyeti; 2. Mirasdan feragat halinde mes'uliyet. IV — Kendisine merhun mal isabet etmiş olan mirascının mes'uliyeti. V — İntifa hakkına sahip mirascıların mes'uliyeti. VI — Devletin mes'uliyeti. VII — Murise borçlu mirascının mes'uliyeti VIII — Tâkibin durması. IX — Kefalet sebebiyle mes'uliyet. X — Mirascının alacağını tâkibe mezun şahıslar. XI — Mirascıların muayyen mal vasiyeti lehdarına karşı mes'uliyeti. XIII — Mirascıların yekdiğerlerine karşı mes'uliyeti.

§. 1 — Giriş.

Mantık mirascının mütevaıffanın borçlarından taksimden kendisine isabet eden miktar ile mes'ul olmasını icab ettirir. Zira, mirascının terekeden eline geçenden fazla mes'uliyetini kanunla kabul etmek, onu zorla müteveıffa lehine binnetice ve dolayısıyla mürisin alacaklılarına teberrûda bulunmaya meobur etmek manâsına gelir. Diğer cihetten mahdut mes'uliyet kabul edildiği halde dahi, her mirascının mütevaıffaya hürmeten borçlarını tediye etmek ve bu suretle mürisin alacaklılarını tatmin eylemek selâhiyetini kullanmaya hiç bir manî yoktur. Bu mülâhazalardan ötürü olmalıdır ki, Mede-

nî Kanundan evvel mer'iyetde olan Türk İslâm hukukunda (1) mirasçı ancak terekeden edindiği menfaat nisbetinde borçlardan mes'ul idi. Bu hukukda devletin terekeden mes'uliyeti nasıl mahdud ise, mürisin hısmını olan mirasçıları ve üçüncü şahıslardan olup da nasbedilmiş bulunan halefleri de aynı kaideten müstefit olurlar, ve bu suretle mirasda mes'uliyet bahsinde ayrılık ve adaletsizlik hâsıl olmazdı. Halbuki Medenî Kanunda mirascının namahdud ve şahsen mes'uliyeti kabul edilmiştir. Yani bir mirasçı terekeden bilfarz 30 lira alabilse, mürisin borcu 1 milyon lira olsa, mirasçı işbu bir milyon lirayı kanun icabından olarak ödemeye mecbur kalacaktır. Haksızlık ve hattâ abeslik pek bedihî olduğundan, İsviçre kanun vâzı ile onu tâkip eden Türk kanun vâzı bu hale düşen mirasçıyı korumak için Mirası red müessesesini bu kabil mirascının emrine âmede bulundurmıştır. (2) Hattâ hükmen red müessesesini (2) kabul etmek suretiyle aynı mirasçıyı bütün borçlardan helâs etmek şikkını ihtiyar etmiştir. Bu suretle her iki kanun da kabul etmiş oldukları genel prensibin, yani mirascının namahdud ve şahsen mes'uliyeti esasının kanunî otoritesi ve ciddiyetini bizzat ref eylemek mecburiyetinde kalmışlardır. Şu halde Türk Medenî kanununun mirascının mes'uliyetini mahdud mes'uliyete çevirmek için vâki tavsiye ve teklifler bizce kabule şâyân olmak lâzımdır. Hattâ aynı mülâhazalarla İsviçre Kanun vâzı dahi mesele üzerinde teemmüle ihtiyaç göstermek ihtiyacındadır. Meseleyi biraz daha tavzih edince, serd edilen bu noktâi nazarda isabet bulunduğu tereddütsüz iltihak mümkün olur: İsviçre ve onu tâkip eden Türk kanun vâzıları hem mirasçıyı mezkûr mes'uliyete tâbi kıyorlar, hem de mirasın reddi müessesesini göstererek «korkma, mürisin borçları varsa mirası red der kurtuluverirsin» şeklinde ona ikazda bulunuyorlar; hele hükmen redde, onun yerin geçip güya onun vekili imiş gibi mirasın merdud olduğunu kendiliklerinden ilân ediyorlar. İzahtan anlaşılıyor ki Kanun vâzıları bizzat kabul etmiş oldukları, yani münasip addettikleri namahdud ve şahsen mes'uliyet esasına karşı hilenin yollarını da hazırlamış oluyorlar. Bu, daha açık ve samimî izahdan sonra, yukardaki teklifde isabet-

(1) İslâm hukuku Arab hukuku manâsına gelmez. İslâm dinine müstenit olup, ayrı devletler halinde yaşayan milletlerin ilâhî prensipler ihlâl edilmemek üzere, kendilerine hâs örfü âdetlerle, içtihat ve mevzuatla beşerî hukuk ihdas etmesi bedihîdir. Bu itibarla İslâmiyetin hukukun inkişafına mâni olduğu yolundaki iddialar yanlıştır. Yine bunun içindir ki, yukarda İslâm hukuku yerine, Türk İslâm hukuku tâbirini kullanmayı münasip bulduk.

sizlik bulunduğunu iddiaya temayül elbette kolay değildir. Nihayet kayd olunmak lâzımdır ki, istikrarsızlığı ve hattâ acaipliği bu suretle belirtilmiş olan mezkûr mes'uliyet kaidesinin yarattığı bir takım neticeler daha vardır ki, hem, alâkahları zaman ve masraf bakımından mutazarrır eder, hem de Devletin kaza organlarını beyhude yere işgal eyler: Red muamelesi, defter tutma, tasfiye ve bunlarla ilgili muamelât bu zümredendir ki, hepsi tenkidi sadedinde bulunduğumuz mes'uliyet kaidesinden doğmaktadır. Hü-lâsa hangi cepheden bakılırsa bakılsın bu kaideyi makul gösterebilmek için tatmin edici en ufak bir istinatgâh mevcut değildir. Bazı müelliflerin mirascının külli halefden ibaret bulunduğu hakikatına istinat ediliyorsa, bu delil de bizce kabule şâyan olmaz. Çünkü mirascıya külli halef denilmesinin sebebi, mürisin hem aktif, hem passifinin intikal etmesindedir. Mahdut mes'uliyette de aynı intikal câridir, ancak, intikal edecek olan passif, iktisap edilmiş olan aktifi tecavüz edemez. Bir hukuk prensibini amali erbaa veya matematik ilmi kat'iyeti ile uygulamak, hukuk ilminde ve hatta kanunlarda yer almış olan nasafet prensibi ile, hattâ şahsiyetin maddî bakımdan himayesi esası ile kabili telif olamaz. (1) Külli Halefiyetden maksad, mirascının yalnız mürisin aktifini kabullenip, borçlarını red etmemesi demektir. İşbu borçlar aktifle mahdut olan borçlar olmak lâzımdır. Mahdut mes'uliyet esası da budur. Şu halde, Mahdut mes'uliyet esası külli halefiyeti ref etmemekte, onu nasafete uygun, muvazeneli ve istikrarlı bir tarzda kuvveden fiile çıkaran bir mes'uliyet nev'idir.

Keyfiyet ne olursa olsun, Medeni Kanunun halen mer'î hükümleri nazara alınarak mirascıların mes'uliyeti bahsini incelemeye mecburuz.

Ş. 2 — Mes'uliyete dair kanun ahkâmı.

1 — Umumî Kaide. (2)

Mirascıların mes'uliyeti bahsinde umumî kaide, mirası bilâ-kaydü şart kabul eden her mirascının terekenin bütün borçlarını

-
- (1) Aynı kanun vâzıları şahsiyeti himaye bakımından borçluyu Eprévision nazariyesi ile Borçlar kanununda himaye etmektedirler. Aynı himayeyi temin için mirasda mahdut temin için mirasda mahdut mes'uliyet esasını da kabul etmiş olmalarında elbet isabet olurdu.
- (2) Türk M. K. Md. : 616; İsviçre M. K. Md. : 639.

dandan, taksimde eline geçen miktar ile değil şahsî mameleki ile mes'uliyetinden ibarettir. Binnetice, mirasın vaziyetini tâyinde zuhule düşsün veya red müddetini geçirdiğinden dolayı kanunen mirası bilâkaydüşart kabul etmiş addolunsun her mirasçı bu ağır mes'uliyetin neticelerine katlanacaktır. Taksim neticesinde miras payı olarak eline bilfarz 100 lira geçen mirasçı, mürisin milyonlarca borcu olsa bile ödemeye mecbur kalacaktır. (1)

Mansup mirasçılar dahi anı mes'uliyete tâbidirler. Bunların mirasda müstakil olmaları veya kanunî mirasçılarla içtima etmiş olmaları yahut mirasda diğer mansup mirasçılarla birlikte bulunmaları kaideyi değiştirmez.

İşaret olunmak lâzımdır ki, mürisin alacaklıları ile mirasçılar arasında miras açılmasından evvel akdedilmiş olan bir mukavele dahi namahdut ve şahsen mes'uliyet esasını ref edemeyeceği gibi, tahfif de edemez. Zira, bir hak doğmadan evvel ondan feragat câiz değildir. Mirasçının mes'uliyeti ancak miras açılınca başlayacağından, alacaklılar için mirasçayı mezkûr mes'uliyet esasına göre tâkip edebilmek hakkı da ancak bu anda doğabilir. Bu itibarla kanun, ilerde görüleceği üzere, bu imkânı ancak miras açıldıktan sonra bahşetmiştir.

Namahdut ve şahsen mes'uliyet müteselsil bir mes'uliyettir. Miras şirketi devam ettiği müddetçe bu müteselsil mes'uliyet hiç bir müddete tâbi değildir. Terekede iştirâk devam ettikçe mürisin alacaklıları diledikleri mirasçayı alacaklarının tamamı veya bir kısmı için takip edebilirler. Alacaklı dilerse, alacağının bilfarz 10/5 ini bir mirasçıdan, 10/4 ünü diğerinden, bakiye 10/1 ini de diğer bir mirasçıdan talep ve takip edebilir. Hiç bir mirasçının alacaklıya karşı diğerlerini borcun azı, kendisini çoğu üzerinden takip edemeyeceğini dermeyan edemez. Zira alacaklı, teselsül ve namahdut ve şahsen mes'uliyet esası mucibince dilese idi itiraz eden bu mirasçayı borcun tamamı hakkında tâkip eyleyebilirdi. Tâkibin bu suretle vâki olması, müteselsil borcun müsterek borca inkılâbı manâsına gelemmez. Bu takip tarzı müteselsil borcun alacaklıya bahşetmiş olduğu yetkinin neticesidir.

II — Kaidenin istisnaları.

1. Alacaklının namahdut ve müteselsil mes'uliyetden feragati.

(1) Terekenin bu suretle borca müstağrak oluşu şâyi ve sâbit değilse bu miras hükmen de reddedilmiş sayılamaz.

Müteselsil bir borcun müşterek borç haline çevrilebilmesi, alacaklı ile mirascılar arasında bu yolda bir anlaşma yapılmasına ihtiyaç gösterir. Alacaklının tek bir mirasçı ile bu kabil bir mukavele yapması da o mirasçı hakkında borcu müşterek borca inkılâp ettirmeye kâfidir. Yani mirascıların müteselsil borç münasebetinden kurtulabilmeleri için mukavelelerin mutlaka hepsi ile birlikte yapılmasına lüzum yoktur. Bir misal ile tavihde fayda vardır: Bir şahıs ölüp, üç çocuk ve 200 lira tereke bırakıyor. Borcu 15 bin liradır. Çocuklar mirası kabul etmiş duruma düşmüşler veya iradeleri ile etmişlerdir. (1) Mürisin alacaklısı, miras açıldıktan sonra çocuklardan biri ile mukavele yapıp, onu yalnız eline geçen miktar ile tâkib edeceğini beyan etse ve çocuk da bunu kabul eylese, bu çocuk hakkında borç müşterek borca inkılâp eder. Diğer iki çocuk, bakiye 10 bin lirayı yine müteselsilen ve şahsen ödemekle mükellef olmaya devam ederler. Bu çocukların, müteselsil borç kendi hakkında müşterek borca inkılâp eylemiş olan kardeşlerine karşı rücu hakkına da sahip olamazlar. Alacaklı üç mirasçı ile birlikte veya ayrı ayrı anlaşma yaparak müteselsil borcu hepsi hakkında müşterek borca çevirebilir; misaldeki 15 bin liranın müsavat üzere bir mirascıya taksimi veya gayri müsavi şekilde bölünerek tâkib olunacakları kabul olursa, terekenin bütün borcu her bir mirasçı lehinde olarak müşterek borca çevrilmiş olur. Birinci halde hakkı rücu kalmaz, ikinci halde, yani alacağın gayri müsavi tarzda bölünmüş olması halinde, rücu hakkı câri olur.

2. Taksimden sonra beş senenin geçmesine kadar mes'uliyet

Mirascıların şahsen ve namahdut suretde müteselsil mes'uliyetleri mirasın taksiminden sonra da mevzuubahistir. Ancak taksimden evvelki teselsül ile taksimden sonraki teselsül arasında Medeni kanun ayırım yapmıştır (2): Taksimden sonra mirascılar ancak 5 sene süre ile müteselsilen mes'uldürler. Bu müddet teselsül bakımından sukutu hak müddetidir. Yani alacaklı bu müddetten sonra artık mirascıları müteselsilen takip edemez; hisseleri nisbetinde tâkib eder.

Beş senelik müddetin başlangıcını tâyin icab eder: Kaide olarak müddetin başlangıcı mirasın açıldığı gün olmak lazımdır. Fa-

(1) Kayd edelim ki, borca müstağrak olduğu sâbit veya şâyi olan mirasın kanun vâzı iradesi icabından olarak merdut addolunması, böyle bir mirasın mirascılar tarafından bilâkaydü şart kabul edilmesine mâni değildir.

(2) Türk. M. K. Md : 616; İsviçre M. K. Md. : 639.

kat bu, bütün mirasçılarn mirası mürisin öldüğü gün kabul etmiş olmaları halinde câridir. Miras, red müddetinin geçmesi ile bilâkaydü şart kabul edilmiş farz olunan hallerde, başlangıç üç aylık müddetin bitimi gününü tâkip eden gün olmak icab eder. Mirasçılardan biri veya bazıları mirası üç aylık müddet bitmeden sarahaten veya zımnem (1) kabul etmiş iseler, beş yıllık müddet her biri hakkında ayrı ayrı başlamak lâzımdır. Zira, her birinin alacaklılara karşı mes'uliyeti bu tarihlerden itibaren başlar ve binnetice teselsül esası da aynı andan itibaren mevzu bahis olur.

3. Defter tutma mucibince mes'uliyet. (2)

Mirası defter tutma mucibince kabul eden mirascının mes'uliyeti de şahsî mes'uliyettir; fakat umumî kaidenin icab ettirdiği namahdut mes'uliyet değildir. Deftere göre mirası kabul eden şahıs isterse defterde kayıtlı borçlar tereke aktifinden fazla olsun bu borçları şahsî mameleki ile de ödemeye mecburdur. Fakat, mürisin deftere kayd ettirilmemiş olan borçlarından, isterse bu alacaklar mürurzamana uğramamış olsun, mes'ul olmaz. Mamefih, Türk Medeni kanununun 509 uncu maddesindeki hüküm (3) bu esası mirascı aleyhine istisnaya uğratmış zehabı vermektedir; yani deftere kayd edilememiş olan bazı alacaklardan da mirascıyı defter tutma mucibince mes'ul kılıcı bir istisna muvacehesinde bulunulduğu fikrini uyandıran bir hüküm mevzuubahistir. Halbuki maddedeki bu hüküm, defter tutma mucibince mes'uliyet prensibinin istisnası olmaz. Zira, mirascının terekeden elinde kalan bir şey bulunduğu halde kabili tatbik olduğu kullanılan ibareden açıkca anlaşılmaktadır. Binnetice, sözü edilen maddedeki hüküm, terekeye kayd edilmemiş olan bazı alacaklardan defter tutma mucibince mirası kabul eden mirascıyı ancak terekeden eline geçenle mes'ul kılmaktadır. Binnetice, mirascı deftere yazılı olan borçları terekeden aldığı ve kendi mamelekenden ilâve eylediği meblâğ ile ödese, bilâhare deftere kayd edilmeyip, ödenmesi işbu madde de muharer bir borcun alacaklısı

-
- (1) Mirascı red müddeti içinde tereke mallarının rakabesinde tasarrufda bulunur veya zimmetine geçirirse, müddet geçmemiş olmasına rağmen mirası bilâkaydü şart kabul etmiş addolunur: Türk. M. K. Md: 550; İsviçre M. K. Md: 571/2. Keza kabul ediyorum demeksizin mirası kabul etmiş olan bir şahsın fiil ve hareketlerini ihtiyar eder ve meselâ, mirasın borçlarını öderse, ilh, mirası yine kabul etmiş sayılır. Müddet geçmediğinden bahisle red hakkının mahfuziyetinden bahsedemez.
- (2) Türk M. K. Md: 568; İsviçre B. K. Bd: 589.
- (3) İsviçre M. K. Md.: 590/2.

tarafından tâkip edilmek istense, terekeden iktisab ettiği kıymetin artık mevcut olmadığı def'ini beyan ile mes'uliyetden kurtulur. Milyoner olsa bile, şahsen mes'uliyeti cihetine gidilemez. Hülâsa, izahı sadedinde bulunduğumuz hüküm, defter tutma mucibince mes'uliyetin şahsiliğine şâmil değildir. Bu bakımdan deftere geçirilmemiş olmakla beraber kanun tarafından ödenmeleri lüzumu belirtilmiş olan alacaklar, defter tutma mucibince mes'uliyet esasının istisnası addolunmamak lâzımdır. Kanun, deftere kayd edilmemiş olan bazı borçlarda tereke ile, hattâ terekenin bakiyesi ile mahdud bir mes'uliyet kabul etmiştir.

III — Mirascılık sıfatını zâyi etmiş olan mirascıların mes'uliyeti.

1. Red halinde mes'uliyet. (1)

Medenî Kanununun 568 inci maddesi mucibince mirası red ettiklerinden mirascılık sıfatını zâyi eylemiş bulunan ve kendilerine müris tarafından bunun vefatından beş sene evveline kadarki müddet içinde iadeye tâbi teberrû yapılmış olan mirascının iadeye tâbi bu teberrûlar halen ellerinde mevcut veya bir kısmı ile mameleklerinde artış berdevam bulunmak şartıyla mürisin alacaklılarına karşı mes'ul olacağını beyan ediyor. İadeye tâbi olmayan teberrûlar tereke alacaklılarına karşı garanti teşkil etmez; zira bunlar esasen terekeye dahil edilemeyecek teberrûlardır. Hülâsa bu hususda iadeye dair olan esaslar nazara alınarak hükmetmek zarurîdir.

Hükmi red halinde de vaziyet aynıdır. Çünkü kayd edilen bu mes'uliyet kaidesi, tahdidî bir kaide değildir. Zira kayd olunan madde sarih veya zımnî olarak mezkûr mes'uliyetin yalnız iradî, yani hakikî redde münhasır bulunduğunu belirtmiş değildir.

Hüsnüniyet sahibi mirascıların alacaklılara karşı ancak iadeye tâbi kıymetten ellerinde kalanla mes'ul olacakları 558 inci madde sarahati icabındandır. Suiniyetli mirascılar, iadeye tâbi teberrûların tam kıymeti ile mes'uldürler. Suiniyet sahibi mirascı demek, teberrû anında mürisin müflis olduğunu, veya terekenin borca müstağrak bulunduğunu bildiği halde teberruu kabul etmiş olan mirascı demektir. İhtilâf halinde suiniyeti ispat alacaklıya düşer.

(1) İsviçre M. K. Md : 558; İsviçre M. K. Md : 579,

2. Mirasdan feragat halinde mes'uliyet. (1)

Hak doğmadan evvel ve üstelik kimin mirascı kimin müris durumuna düşeceğini takdire imkân bulunmamasına rağmen böyle bir mukavelenin İsviçre ve Türk Medenî kanunları tarafından kabul edilmiş olması, mantıka olduğu kadar, hukuka da aykırıdır. Bu itibarla Medenî Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi düşünüldüğü zaman bu cihete de parmak basmakta, ve feragat müessesesini tamamen kaldırmakta bizce isabet olur.

Feragat müessesesi ile de feragat edenin mirascılık sıfatı zâil olur. Böyle olmakla beraber her iki kanun feragat edenini bazı hallerde güya mirascılık sıfatı bâki imiş gibi terekenin borçlarından mes'ul kılmaktadır. Zikri geçen maddenin meseleyle ilgili hükmü ve izahı aşağıdadır :

1) Mirasdan feragat mukavelesi ivazsız vâki olmuş ise, feragat edenin tereke borçlarından mes'uliyeti hiç bir zaman gerekmez.

2) Feragat ivazlı olarak vâki olmuş ise, Medenî Kanununun 477 nci md. mucibince, feragat eden ve mirascıları müteveffanın alacaklıları tarafından tâkip olunabilirler. Bu tâkip, ancak mürisin feragat edene temin ettiği ivaz nisbeti dahilinde ceryan edecektir. Aynı maddenin sarahatine göre, diğer bir şart da ivazın mürisin ölümünden evvel beş senelik zaman içinde verilmiş olması, başka tâbir ile ivazlı feragatin bu zaman zarfında vâki olmuş bulunmasıdır. Mürisin vefatından bilfarz 5 sene 2 gün evvel vâki ivazlı feragatde ne feragat eden ne de mirascıları mes'ul olabilir.

IV --- Kendisine rehinli mal isabet etmiş olan mirascının mes'uliyeti. M. K. Md: 594 (2)

Taksim sonunda hissesine merhun mal düşmüş olan mirascı, rehlin temin ettiği alacağı şahsen ödemekle mükelleftir. Bu ödemediği takdirde, alacaklının diğer mirascıları tâkibe hakkı yoktur; keza, bu malı iktisab etmiş olan mirascının borcu ödemesi halinde de sair mirascılara rücu hakkı mevzuubahis değildir. Zira madde, bu alacaklar hakkında rehinli malı iktisab etmiş olan mirascının şahsen mes'uliyetini kabul etmiş olmakla, bu alacak hakkında te-selsül esasını ve binnetice hakkı müktesebi kaldırmıştır. Taksim ri-

(1) Türk M. K. Md. : 477; İsviç. M. K. Md. : 497.

(2) İsviçre M. K. Md. : 615.

zaî olsun, kazaî olsun kaydedilen hususlarda değişiklik olmaz. Lâkin taksim mukavelesinde veya kazaî taksim sırasında aksi meşrut ise, ona göre hükmedileceği tabiidir. Hisseye isabet eden mal menkul veya gayrı menkul olsun esas aynıdır. Rehinli menkulü veya ipotekli gayrı menkulü kabullenmiş olan mirascının, alacaklıya borcu ödememesi veya şahsî mamelekinin kâfi gelmemesinden dolayı kısmen ödemiş olması halinde, alacaklı rehin kaideleri mucibince menkul veya gayrimenkulü sattırarak hakkını alır; bakiye semen rehinle mukayyet malı taksimde kabul etmiş olana ait olur.

Bir menkul veya gayrı menkul bunlara malik olanın borcu için değil, üçüncü şahısların borcu için de rehnedilebilir. İsviçre Medenî kanunun sarahetine nazaran bu mallar müteveffanın borçları için rehnedilmiş ise mes'uliyetden bahsedilebilir. Türk Medenî Kanununun kullandığı ibare İsviçreninkine nazaran umumî olduğundan, mallar ister mürisin, ister üçüncü şahısların borçları için terhin edilmiş olsun, taksimde bu mallar kendisine düşmüş olan mirascı yine mes'uldür; yani borçlu üçüncü şahısların alacaklıları da eğer bu alacak mirascıya isabet eden mal ile aynı teminat altına alınmış ise, mirascıyı aynı madde mucibince şahsen tâkibe mezdurlar. Bu imkân İsviçre Medenî kanununun sarîh lâfzından dolayı İsviçre hukukunda mevcut olmamak lâzımdır. Filhakika İsviçre M. Kanununun meseleye ilgili 615 inci maddesi şöyledir :

«L'héritier auquel sont attribués des biens grevés de gages pour des dettes du défunt sera chargé de ces dettes :

«Kendisine mürisin borçları için rehinle takyid edilmiş olan emval tahsis edilmiş olan mirascı bu borçlarla mülzemdür.»

Türk medenî Kanununun aynı meseleyi derpiş eden 594 üncü maddesi ise aynen şöyledir :

«Hissesine merhun mal isabet eden mirascı, mukabili olan borcu ödemekle mükelleftir.»

İki madde arasındaki ayrılık izaha hacet bırakmayacak şekilde bârizdir. Bu ayrılığı İsviçre Medenî Kanunu değiştirilirken tercüme hatası veya tercümede vâki noksanlık eseri addetmek yanlışır. Bu değişiklik de Türk Kanun vâzı tarafından teşriî egemenlik icabı olarak istiyerek yapılmıştır. Filhakika, Türk Medenî kanununun bu husustaki hükmü, İsviçreninkine nazaran daha ilmîdir. Zira, bir menkul veya gayrı menkul üçüncü şahısların alacaklılarını da temin eder ve merhun üzerinde bunların da tâkip hakkı

sâbit olur. Aynı Hakların, hakkın taallük ettiği şey kimin elinde olursa olsun her kese karşı kabili dermeyan olduğu esası da aynı keyfiyeti teyit eden bir başka delildir. (1)

V — İntifa hakkına sahip mirascıların borçlardan mes'uliyeti.

Hayatda kalan eş fûrû ile içtima ettiği ve intifa hakkını seçtiği takdirde terekeden yalnız bu hak dolayısıyla istifade eder. Büyük ana büyük babaların ana ve babaları da terekede yalnız intifa hakkına sahiptirler. (2) Aksi temayüller ne merkezde olurlarsa olsun ve hangi delillere müstenit bulunurlarsa bulunsunlar, bu mirascıların da tereke borçlarından mes'ul olmaları aşağıdaki delillerden dolayı savunulmak lâzımdır.

1) Her, iki kanunun hiç bir yerinde bunların borçlardan mes'ul olmayacakları sarîh veya zımî bir şekilde söz konusu değildir.

2) Mücerret intifa hakkına sahip olmakla beraber, kanun bunları da mirascı sıfatıyla zikretmektedir. Diğer cihetten, hayatda kalan eşin fûrû ile içtima etmesi halinde intifai seçmesi, kanunun kendisine izafe etmiş olduğu mirascılık sıfatını izale edemez. Her iki medenî kanununa göre mirascılık sıfatını izale eden sebebler tahdididir: Mirası red, iskat, feragat, mahrumiyet. Bu sebebler haricinde İsviçre ve Türk Medenî kanunlarında mirascılık sıfatı kalkmaz ve kaldırılmaz. Şu hale göre resmî veya özel içtihadın intifayı seçen eşle, kanunun kendilerine mirascı olarak yalnız intifa hakkını tanımış olduğu şahısları mirascılık statüsünün haricinde bırakarak, bu statünün borçlardan mes'uliyete de şâmil neticesinden beraat ettirmeye hakkı olmamak lâzımdır. Bundan başka, kanunların hiç bir yerinde ancak terekeden mülkiyet hakkına sahip olan mirascıların nâmahdut ve şahsen, intifa hakkı sahibi mirascıların mahdut mes'uliyete tâbi bulunacakları istinbat yolu ile dahi anlaşılammaktadır. Şu halde intifa hakkına sahip mirascıları intifa tutarı ile mahdut bir mes'uliyete tâbi kılan görüşler de zannımızca iltihaka şâyanı değildir. (3) Zira, Türk ve İsviçre Medenî kanunlarında mirascıla-

-
- (1) İsviçre ve Türk Medenî Kanunlarındaki bazı ayrılıkların tercüme hâtası veya tercümede zuhul addedilmemesi lâzım geldiği, bu farkların Türk Kanun vâzınının tasarrufatı, teşriî egemenliğinin ifadesi bulunduğu hususunda bakınız : Sahife : 115; 117, 118.
 - (2) Esasen bir menkul veya gayrimenkul başkasının borcu için de rehin edilebilir : M. K. Md. : 796/2; İsviçre M. K. Md. : 824/2.
 - (3) Türk Temyiz Mahkemesi intifa, hatta fâiz nisbetinde mes'uliyeti kabul etmekteydi r: 7-4-1954 gün ve 25/13-12 sayılı İçtihadî Birleştirme Kararı.

rın mahdut mes'uliyete tâbi bulunduğu haller, defter tutma başda olmak üzere işbu makalenin ilgili yerlerinde gösterilmiş olan hal-lerden ibarettir. Demek mahdut mes'uliyet halleri de kanunla tahdit edilmiştir. Bu kanunî tahdidatın içtihatla tevsii cihetine gitmek mümkün değildir. İntifa hakkı sahibi mirascı borçlardan mes'ul olmak istemediği takdirde aynen mülkiyet hakkına sahip mirascı gibi mirası red müessesesinden müstefit olabilir. (1)

Temyiz Mahkemesinin intifa hakkı sahibini fâiz ve dolayısıyla intifa kıymeti hududunda mes'ul kılan içtihadına aşağıdaki sebeplerle itiraz olunabilir:

1) Her intifa mutlaka fâizle ifade olunamaz. Bir evden intifa, bir tarladan intifa böyledir. O halde Mahkemenin istinad ettiği gerekçe bütün intifa hallerine kabili tatbik bir mucip sebep teşkil edemez.

2) Mahkeme, mezkûr içtihadı gerekçelerken İsviçre Medenî Kanununun 561 inci maddesinin intifa hakkının muayyen mal vasıyetine ait hükümlere tâbi olacağını beyan eyleyen hükmün Türk Medenî Kanununun 540 inci maddesine alınmamış olduğu hakikatine de dayanmaktadır. Fakat burada çok önemli saydığımız bir hususa dikkati çekmek isteriz: Türk Kanun vâzı İsviçre Medenî kanunundan muazzam surette istifade ederek alınmış olmakla beraber, onun aynı değildir. (2) Türk Kanun vâzı İsviçre medenî kanunundan faydalanırken bu kanunun bazı maddelerini ve bazı maddelerini fıkralarını almayı münasip görmemiş, bazı hükümlerde de değişiklik yaparak tâdilen almıştır. Bu suretle hazırlanarak mer'iyete girmiş olan kanun artık İsviçre Kanunu değil, Türk Medenî Kanunudur, binnetice Türk Devletinin teşriî tasarrufundan ibarettir. O halde, mehz kanununda mevcut olup da Türk kanununda mevcut olmayan bir fıkra veya madde hükmünü Türk Hâkimlerinin ve Türk Temyiz Mahkemesinin hükme esas tutmasının Türk teşriî istiklâline muhalif olacağını iddia etmemek için sebep mevcut sayılamaz. Aynı hareket tarzının Tefriki kuva (kuvvetler ayrımı) prensibini de zedeleyici olduğunu beyanda hatâ olmaz. Temyiz

-
- (1) İntifa hakkı sahibi mirascıda mirascılık sıfatı mevcut olduğundan, mülkiyet hakkına sahip mirascı gibi onun da mirası red etmeye, hükmü reddetmeye faydalanmaya, miras sebebi ile istihkak davası açmaya, mirasdan feragate ilh... hakkı vardır.
- (2) Bu hususta bu Dergide çıkacak olan «Türk ve İsviçre Medenî Kanunu arasındaki farklar» adlı incelememize intizar ediniz.

Mahkemesinin «Mezkûr fıkra hükmü zuhulen alınmamıştır» diyerek me haz kanununun fıkrası hükmünü hâdiseye uygulaması, kanun vâzılığın yapmasından başka neyi ifade edebilir. Bu bakımdan mezkûr gerekçe kuvvetler ayrımı prensibine de aykırı addolunmak lâzımdır. Binnetice, Türk Kanunundaki boşlukların me haz kanunundaki hükümlerle doldurulması cihetine gitmek her bakımdan kabule şâyan addolunamaz. Aksi halde Türk Mahkemelerinin İsviçrede mer'î kanun ahkâmı ile hükmetmesi mevzu bahis olur ki, bunun tasvibine imkân olamayacağı izahden vâreste bir hakikattir. Türk Medenî Kanununda veya Tatbikat Kanununda Türk Mahkemelerini bu hususta yetkili kılan sarîh veya zımnî bir hüküm dahi yoktur. Türk Mahkemelerinin yapacakları iş, böyle boşluklar karşısında Medenî Kanunun birinci maddesi mucibince aynı medenî kanunun lafız ve ruhuna ittiba suretiyle kıyasa, buna imkân yoksa, örfü âdet, örfü âdet de yoksa içtihadla itibar ederek hükmetmeleri mecburiyettir. Önemli olan diğer bir nokta şudur ki, Medenî Kanunun 1 inci maddesinin son bendi içtihad tesis edecek olan hâkime hatırlatma kabilinden olsa dahi «hâkim, hükümlerinde ilmâ içtihadlardan ve kazaî kararlardan istifade» eder derken yabancı mevzuat ahkâmından da faydalanarak hüküm verileceği tavsiyesinde bulunmamıştır. Ve bu yolda bir tavsiyede de esasen bulunamazdı; aksi hal Türkiye'nin teşrî sahadaki egemenliğine aykırı olurdu.

Arz olunan sebepler ve verilen izahat, Türk Medenî kanunundaki boşlukların İsviçre kanunundaki hükümlerle doldurulmasında isabet bulunamayacağını izaha kâfidir sanırız.

3) Temyiz Mahkemesinin kararı doğru olsa idi, intifa hakkı sahibi mirascıların miras sebebi ile istihkak davasında, musaleyhin istihkak dâvasına ait olan 592 inci maddeye (1) tâbi olması icab ederdi. Halbuki, intifa hakkı sahibi mirascılar, mirascıların tadadına ait olan maddede sayıldığından, aynen mülkiyet hakkına sahip mirascılar gibi bunların açacakları miras sebebi ile istihkak dâvasından ve binnetice 1, 10 ve 30 senelik mürurzamandan faydalanacaklardır. Musaleyhin açacağı miras sebebiyle istihkak dâvasına tâbi olsalardı, ancak 10 senelik zamanaşımından faydalanabilirdi.

Hülâsa arz edilen bütün bu sebepler, intifa hakkı sahibi mirascıları musaleyhe benzeterek mahdud mes'uliyete tâbi tutan içtihat zannımızca rücu mütehammildir.

(1) İsviçre M. K. Md. : 613.

Aynı mesele hakkında daha bazı deliller de zikredilebilir ise de, esasen bize müstakil bir etüd konusu olacak kadar nâzik görünen bu meselede burada kaydolunması zarurî noktaları kaydetmiş bulunuyoruz.

VI — *Devletin borçlardan mes'uliyeti.* M. K. Md: 571. (1)

Mezkûr madde Hazinenin tereke borçlarından ancak terekeden eline geçen miktarla mes'ul olacağını açık olarak ifade etmekle, Devletin mirascılığı ile sair mirascıların mes'uliyet bakımından farkını da belirtmiştir. Madde hükmü umumî olup, yalnız Hazinenin kanunen mirascılığı haline mürhasır değildir. İsviçre Medenî Kanunu bu hususda daha sarıhtır. Zira kaydedilmiş olan maddesinde «Toute succession» denilmiş olmakla, Hazinenin mirascılığı kanunî veya mansup olsun, mes'uliyetin terekeyle mahdud bulunduğu şeklinde sarahat vardır. Türk Medenî kanununun kaydedilmiş olan maddesinde bu ibarenin tekabül ettiği türkçe lafız mevcut değildir. Böyle olmakla beraber, Hazinenin yalnız kanunî mirascı olduğu zaman mahdud, mansup mirascı olarak taksime iştirâk eylediği vakit diğer kanunî mirascılarla birlikte namahdud şekilde mes'ul olacağını iddia etmek, mantık ve hattâ amme hukukunda mevcut olup, ferdî menfaatlerin amme menfaatine feda edilebileceğine mukabil, aksinin vârit olamayacağını nâtık hukuk prensibiyle de kabili telif olmaz. Filhakika, terekeden ister kanunî mirascı olarak, ister mansup mirascı sıfatıyla eline bilfarz 100 lira geçmiş olan Hazineyi terekeden alacakları olan fertlerin ferdî menfaatleriyle alâkalı daha ziyade bir meblâğ ile mes'ul kılmak, yani bu menfaatler için amme ihtiyaçlarına muhassas, başka tâbirle ammenin, milletin mamelekine dahil bulunan kıymetden tasarrufda bulunmak, kaydedilen amme hukuku prensibi ile bağdaşamaz. Bu itibarla Devlete ne sıfatla intikal ederse etsin mahkemeler Hazinenin mirascılığı halinde terekenin re'sen defterini tutarlar. Bu husus zikri geçen madde sarahati mucibince tereke hâkimleri için mecburîdir. Mirascı olan Devlet, mûrisin tâbi olduğu devlet olsun, yabancı bir devlet olsun hüküm değişmez. (2)

(1) İsviçre M. K. Md. : 592.

(2) Bir şahıs mahfuz hisseli hiç bir mirascısı bulunmadığı zaman Hazineye kalacak olan mirasını yabancı bir devlete dahi vasiyet etmekte serbesttir. Zira Türk Medenî Kanununda da Devlet mahfuz hissesi bulunmayan mirascılar arasındadır. Makulü de budur; zira Devlet terekeden hisse almış olanların her birinden veraset vergisi almaktadır. Veraset vergisinin azlığı veya çokluğunu takdirde de serbesttir.

VIII — Borçlu mirascının mes'uliyeti.

1. Diğer mirascılara borçlu olan mirascının bu borcunu terekedeki hissesinden mahsup suretiyle alacaklı olan mirascılar tahsil edemez. Bu alacağın tahsili umumî hükümlere tâbidir. Binnetice, üç mirascıdan biri diğerinden 1000 lira alacaklı olsa, borçlu mirascının miras payı bilfarz 5000 lira bulursa, alacaklı mirascı, taksim esnasında borçlu mirascıya 4000 lira verilerek 1000 liranın kendisine verilmesini, yani kendisine miras hissesinden 1000 lira fazla verilmesini talep edemez. Zira mahsup, kanunun gösterdiği hallerde mevzuubahis olur. Bu itibarla sözü edilen alacak ihtilâflı olmasa, yani borçlu mirascı böyle bir alacağı ikrar eylese dahi hüküm aynıdır;

Aynı sebeplerden dolayı, mirascılardan biri bütün mirascılara müstereken veya ayrı ayrı borçlu olsa, sureti hal farklı olmaz. Kanunun derpiş ettiği istisnâî haller bundan müstesnadır. Meselâ iadeye tâbi meblâğ iade ile mükellef olan mirascı tarafından iade olunmasa, sair mirascıların bu meblâğı iadeye mecbur olan mirascının hissesine mahsup ederek alıkoymaya ve miras hisselerine göre aralarında paylaşmaya haklıdırlar. (1)

2. Mûrise borçlu olan mirascının mes'uliyeti. (2)

Medeni Kanununun 593 üncü maddesi, mûrise borçlu olan mirascının bu borcunun tereke alacağından ibaret bulunduğunu nazara alarak, taksim esnasında mahsubunun yapılacağını kabul ediyor. Borcun kaynağı ne olursa olsun hüküm aynıdır. Binnetice, akitten, kanundan, veya haksız fiil veya haksız iktisabdan doğan her borç, mahsuba tâbidir.

Mahsubun icrası için borcun muaccel olması lâzımmıdır?: Kanun yalnız mahsubdan bahsettiğine ve mûrise borçlu olunan meblâğın muacceliyet tarihini tâcil eyleyen zımnî bir kayıt dahi ihtiva etmediğine göre, cevabın müsbet olması iktiza eder.

Binnetice, henüz muaccel olmayan borç, ya taksim esnasında mirascılardan biri tarafından hissesine mahsuben kabul edilir ve bilâhare ancak o mirascı tarafından tahsil olunur; veya, terekenin alacağını teşkil eylediğinden, her bir mirascı tarafından hisseleri nisbetinde taksim edilmek suretiyle, muacceliyet anında müstakil-

(1) Türk M. K. Md. : 605; İsviçre M. K. Md. : 628.

(2) Türk M. K. Md. : 593; İsviçre M. K. Md. : 614.

len tâkip olunur. Kaydedelim ki, borçlu mirascının borçlu olduğu meblâğdan kendisine isabet edecek olan hisse tenzil olunur: A ölüp üç çocuk bıraksa, çocuklarından birine 3000 lira ödünç vermiş bulursa, bu meblâğın 1000 lirası yine borçlu mirascıya ait olacağından, mes'uliyet ancak 2000 liraya şâmil olur. Söylemeye hâcet yoktur ki, mirascı münhasıran mûrise borçlu olan mirascıdan ibaret olsa, Borçlar Kanununun 116 ncı maddesi delâletiyle borç sakıt olur. (1) Yani mahsup hiç mevzu bahis olmaz.

İzahı sadedinde bulunulan maddenin mevzu bahis ettiği alacağın mameleki alacaklardan olup, şahsî alacaklardan olmadığı da tabiidir. Meselâ mirascılardan biri mûrise, onun portresini yapmayı veya ona bir protez imalini taahhüt etmiş olsa bütün bu borçlar sakıt olup, mahsubundan da bahsedilemez. Ancak, misalde sözü edilen mirascı bu şahsî taahhütlere karşılık peşin bir meblâğ almış idi ise bu meblâğ vücudu nihayete ermiş sebebe mebni haksız iktisab mucibince müteahhit mirascının borcu olup, mahsuba tâbi olur. Misaller çoğaltılabilir.

IX — Tâkip memnuiyeti. (2)

Defter tutma muamelesini müstakar ve emin kılmak maksadı ile mezkûr madde defter tutma esnasında terekenin borçlarının hiç bir tâkip mevzuu olamayacağını ve bu alacaklarla ilgili mürurzaman müddetlerinin duracağını açıkça derpiş ediyor: Mürur zaman mirasın açılmasından evvel veya sonra, fakat defter tutulmaya başlamadan evvel esasen ceryana başlamış ise, defter tutma ânından itibaren durur. Alacak hakkında mürurzaman henüz defter tutma ânına kadar başlamamış ise, defter tutma muamelesinin bittiği günden itibaren ceryan eylemeye başlar. Tahakkuku defter tutma muamelesinin bitmesinden sonra mümkün olan tâlikî şartta bağlı bir alacak hakkında, mürurzaman defter tutma muamelesinin hitâmı tarihinden itibaren değil, muacceliyet anı olan şartın tahakkuk ettiği andan itibaren ceryana başlar; fakat, böyle bir alacağın muacceliyeti şartın tahakkukundan sonraki bir güne tâlik olunmuş ise, mürurzaman bu vadeyi tâkip eden ilk günden itibaren işlemeye başlar.

X — Kefalet sebebiyle mes'uliyet. (3)

1. Mirası bilâ kaydü şart veya defter tutma mucibince kabul etmiş olan mirascı, mûrisin kefil olarak ödedeğini asli borçludan

(1) İsviçre Borçlar K. Md. : 118/1.

(2) Medeni K. Md. : 565; İsviçre M. K. Md. : 586.

(3) Türk M. K. Md. : 570; İsviçre M. K. Md. : 591.

tamamen talep ve tâkip etmek hakkına sahiptir. Bu, mirascının, mûrise umumî halefiyetinin ve binnetice mûrisin aslı borçluya karşı alacaklının halefi sıfatıyla kulanacağı hukuka halefiyetinin de tabii bir neticesidir.

2. Buna mukabil, aynı mirascının, yani ister mirası bilâkaydü şart kabul eden ister defter tutma mucibince kabul etmiş olan mirascının mûrisin kefil olup da henüz ödememiş olduğu borçlardan ancak mahdut şekilde mes'ul olacağı kaydedilen maddenin sarahatinden anlaşılmaktadır. Borçların deftere yazılmış olması halinde de hükmün aynı olacağı mezkûr madde sarahatinden anlaşılmaktadır. Mirascılar mûrisin bütün borçlarına halef olduklarına ve kefil mûris namına alacaklıyı tatmin ettikleri zaman aslı borçlulara karşı rücû hakka sahip bulduklarına göre, Medenî Kanunda böyle bir maddeye hangi sebebe binaen yer verilmiş olduğunu şahsen anlamak mümkün olamamıştır. Arz olunan iki sebebden dolayı da böyle bir namahdut mes'uliyet prensibinin tasvib görmesine hukuken imkân olamayacağı kanaati bizce gâliptir. Böylece bir mes'uliyet esası, kefalet müessesesinin de çekingen işlemesi neticesine müncer olabilir. Hele mirascının mirası bilâkaydü şart kabul etmiş olması halinde de aynı esasın kabul edilmiş olması, bilâkaydü şart kabulün şumul ve mahiyeti ile de telif edilebilecek bir hareket tarzı olmaz. Medenî Kanunun esaslı prensipleri bâki kalmak üzere yapılması düşünülecek olan bazı tâdilâtda bu cihetin de nazara alınmasında fayda olacağına inanıyoruz.

XI — Mirascının alacaklarını tâkibe selâhiyetli şahıslar. (1)

1. Miras açıldıktan sonra bir mirascının payını âktisap etmiş olan üçüncü bir şahıs, İflâs masası veya aciz vesikasını hâmil sair bir alacaklı, mirascılık sıfatını hâiz olmadığından, mirascı yerine kaim olarak taksime iştirâk edemez. Bu halde hâkime müracaat edilir, hâkim mirascı namına taksime iştirâk ederek payı âktisap edenin hukuku temin olunur. Bu suretle taksime doğrudan doğruya alacaklı veya vekilinin iştirâkine müsaade ettirilmesinde tatbikatta mahzur olabileceği düşünülmediğinden, mücerret mirascılık sıfatına sahip olmamak vâkiasına istinad edilerek, mahkemeyi, binnetice, Devleti ferdî menfaat için işgal edecek olan halen mer'i hükmün uygunluğuna da kanaat hâsil edilememiştir. Bu noktâi nazar, aynı kanunlara göre, miras henüz paylaşılmadan evvel keza miras-

(1) Türk M. K. Md. : 588, 504; İsviçre M. K. Md. : 609, 524.

cı sıfatını hâiz olmayan alacaklılara terekeye müracaatle alacaklarını tahsil imkânı veren hükümle de kabili telif ve teyiddir.

2. Medenî Kanununun 504 üncü maddesi (1) mucibince tenkis davasını açmaya haklı olup da bu davayı alacaklılarının ihtarına rağmen açmayan mirascının alacaklıları tenkis davasını bizzat ikame ederek alacaklarını tahsil ederler. Açılan davâ, mirascı namına olmadığından, alacaklı tenkis davasını ancak alacağı nisbetinde açmaya mezun olmak lâzımdır. Aksi halde, davâlının kaydedilen şekilde dermeyan eyleyeceği def'i, mahkemenin nazara alması icab eder. Filhakika, kanun tarafından alacaklıya mezkûr davânın açılması yetkisinin tanınmış olmasının sebebi münhasıran alacağın temini mülâhazasına binaendir. Şu halde tenkisi icab eden mikdar bilfarz 1000 lira, alacak 200 lira olsa, alacaklının açacağı tenkis davası 200 lirayı tecavüz edemez. (2)

XII — Mirascıların muayyen mal vasiyeti lehdarına karşı mes'uliyeti. (3)

Kayd olunan maddeye göre, mirascılar muayyen mal vasiyeti lehdarına karşı gerek vasiyet edilen malın verilmesinden, gerek bu malda vâki hasardan mes'uldürler. Fakat musaleyh mirascı sıfatını hâiz olmadığından vasiyet edilen malı taksim davası ile almak yetkisine sahip değildir. Musaleyh, şey'i şahsî davâ ile tâkip eder. Miras taksim edilmemiş ise, bu davayı miras şinketine karşı ikame eyler; yani dilekçede aralarında iştirâk bulunan bütün mirascıları davalı olarak gösterir. Miras taksim edilmiş ise, şey, kime isabet eylemiş bulunuyorsa davâ o mirascıya karşı açılmak lâzımdır. Davalı mirascı, Medenî Kanununun 614 üncü maddesindeki (4) hüküm mucibince hareket etmekle mükelleftir; yani beyideki tekeffül prensipleri gereğince sair mirascılara ihbarda bulunması icab eder; lâkin malı, vasiyet edilen mal olduğunu bilerek kabul eylemiş ise, tekeffül esaslarından faydalanamaz.

(1) İsviçre M. K. Md. : 524.

(2) Alacaklı bu davâda mirascının vekili sıfatıyla de hareket etmediğine göre, açılacak tenkis davasının alacak nisbetinde olmasına başka bir delil ile itiraz mümkün değildir. Mamafih, mahkeme masrafları ve avukatlık ücreti ihtara rağmen tenkis davası açmayan mirascıya ait olmak lâzımdır. Bu itibarla davâ konusu ancak bu masraflar nisbetinde geniş tutulabilir.

(3) Türk M. K. Md. : 541; İsviçre M. K. Md. : 562.

(4) İsviçre M. K. Md. : 637/1. Teferruat için mirascıların yekdiğeri arasında mes'uliyete dair olan XIII cü No. ya bakınız.

Gerek mirasçılara veya yalnız bir mirascıya, gerek vasiyeti infaz ile mükelef olan kimseye karşı açılacak olan şahsî davâ 10 senede mürurzamana uğrar; bu mürurzamanın ceryana başlayacağı an, mirasçılardan miras kabul ettiği an veya miras kabul için tesbit edilmiş olan üç aylık müddetin son bulmuş olduğu tarihtir. Zira, bu müddet içinde sükût etmiş olmak miras kabul addolunur.

Medenî Kanununun 580 inci maddesindeki (1) 10 senelik mürurzamanla 541 inci maddesindeki 10 senelik mürurzamanı yekdiğerine karıştırmamak lâzımdır. Birincisi, musaleyh tarafından vasiyet edilen mal gerek mirascı gerek musaleyh sıfatıyla elinde bulunduran mirasçılara veya vasiyet edilen şeyi aynı sıfatla elinde bulunduran üçüncü şahıslara karşı açılacak olan miras sebebiyle istihkak davasına aittir. (2) Bu mürurzamanın başlangıcı musaleyhin vasiyetden haberdar edildiği gündür. İhbar zamanında henüz ifası lâzım olmayan teberrularda ise, ifanın muacceliyet kesb eyleyeceği tarihtir. Halbuki 541 inci maddede geçen 10 senelik mürurzamanın başlangıcı, kaydedildiği veçhile, mirasın kabulü veya kabul müddetinin hululü tarihidir.

XIII — Mirasçılardan yekdiğerine karşı mes'uliyeti. (3)

Taksimden sonra mirasçılar, taksim neticesinde iktisab ettikleri şeylerdeki ayıp veya zabıtdan satış akdinin bu hususdaki esasları dairesinde yekdiğerine karşı mes'uldürler.

Taksim sırasında tereke alacaklarının mevcudiyetini de yekdiğerine âdi kefalet hükümlerine göre zâmindirler. Meselâ, iki mirasçıdan biri evi, diğeri mürisin alacağını kabul ile taksim vâki olsa alacağı kabul etmiş olan mirascı bu alacağı gerek borcun keenlem-yekûnluğ, gerek mürurzamana uğramış olması, gerek vaktiyle ifa suretiyle sakıt olmuş bulunması sebebiyle tahsil edemediği takdirde, alacağı hissesine mahsuben veya hissesinin bir kısmı için kabul etmiş olan bu mirascıya karşı diğeri mirascı âdi kefalet suretiyle mes'uldür.

Kanunen âdi kefil durumunda olan mirascıya karşı bir senelik mürurzaman kabul edilmektedir. Bu mürurzaman, hisseye

(1) İsviçre M. K. Md. : 601.

(2) Musaleyh de, yani muayyen mal vasiyeti lehtar da istihkak davası açmaya haklıdır : Türk M. K. Md. : 588; İsviçre M. K. Md. : 601.

(3) Türk M. K. Md. : 614, 617; İsviçre M. K. Md. : 637, 640.

mahsuben kabul edilmiş olan alacak taksim esnasında muaccel ise, taksimin son bulduğu günü tâkip eden günden, aksi halde muacceliyet gününden itibaren ceryan eder. Alacak taksimden sonra da muaccel olabilir; mürurzaman bu halde taksimden sonra işbu muacceliyet anından itibaren işlemeye başlar. (1)

Taksim esnasında terekenin borçlarını ödemeyi taahhüt eden mirasçı, hissesinden fazla ödemiş olduğu meblâğı temin için diğer mirasçılara rüçü eyler, ve her bir mirasçıdan, fazla ödenmiş olan meblâğı ancak hisseleri nisbetinde tahsil eder.

Rüçü hakkının kullanılabilmesi için tereke borcunu ödemiş olan mirasçının taksim esnasında borcu ödemeyi üzerine almış olmasına lüzum yoktur. Zira iltizam etse de etmemiş olsa da esasen taksimden sonra 5 sene müddetle her mirasçıyı tereke alacaklısı müteselsil borçlu olarak tâkibe mezun olduğundan, taksim esnasında borcu ödemeyi üzerine almamış olan bir mirasçı da tereke alacaklısına borcun tamamını ödemek mecburiyetinde bizarrur kalabilecektir. Bu halde bu mirasçı hissesinden fazla ödemiş olduğu miktarları diğer mirasçılara karşı rüçü hakkını kullanarak tahsil eder. Ancak rüçü hakkı, taksimde borcu üzerine almış olan mirasçı varsa evvelâ ona karşı kullanılır. (2) Aksi halde, sair mirasçılara karşı hisseleri nisbetinde tevcih olunur. (3)

(1) Türk M. K. Md. : 614; İsviçre M. K. Md. : 637.

(2) Türk M. K. Md. : 617; İsviçre M. K. Md. : 640/2.

(3) Zira aksine mukavele olmadıkça her mirasçı tereke borçlarından hissesi nisbetinde mes'uldür : Türk. M. K. Md. : 617; İsviçre M. K. Md. : 640/3.

(Etüdün Fransızca Özeti)

**LA RESPONSABILITE DES HERITIERS DANS
LE CODE CIVIL TURC.**

Prof. Dr. Şakir BERKİ

§. 1 — Introduction. §. 2 — La règle générale et ses exception: I — Règle générale; II — Les exceptions: 1. la renonciation à la responsabilité sans limite et solidaire. 2 — La déchéance de la durée de cinq ans après le partage; 3 — La responsabilité d'après l'inventaire. §. 3 — La responsabilité de ceux qui ont perdu la qualité d'héritier. §. 5 — La responsabilité de l'Etat. §. 4 — La responsabilité des héritiers usufruitiers. §. 6 — La responsabilité de l'héritier débiteur du décès. §. 7 — La responsabilité de l'héritier qui a accepté une chose grevée de gage. §. 8 — L'interdiction de poursuite. §. 9 — La responsabilité en vertu du cautionnement. §. 10 — Les tiers autorisés à suivre les créances d'un héritier. §. 11 — La responsabilité des héritiers envers le légataire. §. 12 — La responsabilité des héritiers entre eux-mêmes.

§. 1 — Introduction.

La logique exige que l'héritier ne soit responsable des dettes de la succession que dans la mesure de sa part. La responsabilité de tous les héritiers, y compris l'Etat, était ainsi limitée dans le droit civil qui était en vigueur avant le code civil actuel de la Turquie. En droit musulman turc (1) l'héritier qui désirerait payer toutes les dettes du défunt était libre de le faire, et, ce paiement

(1) Le droit musulman n'est pas le droit arabe. Il existe droit musulman arabe, droit musulman turc etc. Car, ni le coran ni le Hadis n'empêche l'existence de la coutume, jurisprudence et des législations nationales. La religion musulman e qui tire ses règles du Coran et des Hadis ne ferme donc pas ses portes au développement du droit humain. Les prétentions en sens invers qu'on rencontre de temps en temps par-ci par-là sont donc éronnées.

était considéré comme une libéralité faite par respect pour le *de Cujus*. Tandis que le code civil actuellement en vigueur oblige l'héritier qui n'a pas répudié la succession à payer toutes les dettes du défunt même s'il a acquis une somme bien inférieure à la valeur de ces dettes: un héritier qui a reçu, par exemple, 10 livres turques comme sa part successorale, sera obligé de payer un million livres si la dette du décès consiste dans une telle somme. L'injustice, même l'absurdité étant bien évidente, le législateur turc, en suivant celui de la Suisse, a mis à la disposition des héritiers l'institution dite «Répudiation» au moyen de laquelle l'héritier pourra, s'il le désire, s'échapper à la responsabilité sans limite et personnelle. D'autre part, les deux codes civils ont fait place à une sorte de répudiation en dehors de la volonté des héritiers et ils ont voulu arriver par-là au même résultat, c'est parce que par la répudiation légale, la dite responsabilité est totalement supprimée de par la loi. La règle de la responsabilité sans limite a donc complètement perdu son autorité légale et, en conséquence, sa sérieux juridique. Il est donc à conseiller que les deux législateurs désirent faire une modification à ce sujet en faveur de la responsabilité limitée sans faire aucune distinction entre l'Etat et tous les autres héritiers. Ainsi, on remédiera également aux conséquences, contraires aux grands principes du code civil, engendrées de la règle actuellement en vigueur. (1)

Quoiqu'il en soit, nous sommes obligés d'étudier la matière en nous conformant aux dispositions en vigueur.

§. 2 — La responsabilité sans limite et les exceptions de cette règle générale.

I — Règle générale.

Elle consiste en ce que l'héritier, légal ou institué, qui accepte la succession purement et simplement est responsable des dettes de la succession non pas jusqu'à concurrence de ce qu'il a acquis comme part légale, mais par son propre patrimoine. Sa responsabi-

(1) Si l'on admet la responsabilité limitée il n'aura lieu ni à l'inventaire, ni à la liquidation officielle, procédés qui prennent le temps et aux intéressés et aux autorités judiciaires de l'Etat et qui occasionnent des dépenses au préjudice des individus et du Fisc.

té est ainsi illimité et en conséquence personnelle. (1) Cette responsabilité ne peut pas perdre sa nature par un contrat fait entre les héritiers et les créanciers du de Cujus avant le décès de celui-ci. Car il est impossible de renoncer à un droit avant sa naissance; le droit des créanciers du décès de suivre les héritiers en vertu de cette responsabilité ne naît, en effet, qu'après l'ouverture de la succession.

La responsabilité illimitée et solidaire (2) des héritiers dure aussi longtemps que l'indivision subsiste. Elle continue aussi après le partage, mais seulement cinq ans. Le moment de ce délai commence à courir à partir du partage; si les dettes ne sont pas encore devenues exigibles, il commence dès le jour de l'exigibilité.

II — Exceptions de la règle.

1. Soit durant l'indivision, soit pendant le délai de cinq ans si le créancier désire il peut mettre fin à la responsabilité sans limite et solidaire. S'il y consent à l'égard de tous les héritiers ou au profit de l'un ou bien de quelques-uns d'eux la responsabilité sans limite et solidaire prend fin soit à l'égard de tous les héritiers, soit par ceux qui jouissent du renoncement partiel. (3) En pareil cas, chaque héritier sera responsable dans la limite de la part qui lui appartient en vertu du contrat passé entre les héritiers et le créancier en vue de supprimer la responsabilité illimitée et solidaire. Si le contrat ne contient aucune disposition concernant cette part, les héritiers payeront la dette par part égale. Car par la renonciation à la responsabilité sans limite et solidaire, l'obligation solidaire se transforme en obligation simple.

2. La responsabilité sans limite et solidaire prendra également fin lorsque le délai de cinq ans s'est écoulé. Dans ce cas chaque héritier payera la dette par part égale, si le contraire n'a pas été convenu par contrat; il est égal que la part successorale des héritiers soit égale ou non.

3. La responsabilité d'après l'inventaire. (4)

L'héritier qui accepte la succession d'après l'inventaire, paye seulement les dettes qui y figurent, même si elles dépassent la va-

(1) L'Art. 616 du code civil turc; l'Art 639 du code civil suisse.

(2) L'Art. 616 du code civil turc; l'Art 639 du code civil suisse.

(3) L'Art. 616 du code civil turc; l'Art 639 du code civil suisse.

(4) L'Art 468 du code civil turc; l'Art 689 du code civil suisse.

leur de l'hérédité. La responsabilité de l'héritier est donc aussi personnelle, mais elle n'est pas sans limite à la différence de la responsabilité admise en vertu de la règle générale. Mais d'après le code civil (1) l'héritier est aussi responsable envers les créanciers dont les créances n'ont pas été inscrites à l'inventaire, soit par des forces majeurs soit par la négligence des fonctionnaires. Mais cette responsabilité est limitée à la valeur de la succession. Et si l'héritier ne la possède plus il n'est pas obligé de payer les créances en question. (2)

D'après l'article 569 du code civil turc (3) les créanciers qui n'ont pas fait inscrire leur créance à l'inventaire soit intentionnellement soit par négligence, perdent le droit de suivre l'héritier. Ils ne peuvent pas le suivre même dans la mesure de la valeur successorale. Leur créance perd donc la sanction. L'héritier est cependant libre de les payer s'il le désire. Le créancier d'une telle dette peut aussi intenter l'action contre les héritiers pour demander sa créance; le défendeur se contentera d'alléguer le fait que la créance demandée ne figure pas dans l'inventaire. Il n'aura pas à prétendre que la dite créance s'est déjà prescrite. Mais le juge ne peut pas prendre en considération d'office le même fait; (4) car les créances non inscrites à l'inventaire ne perdent pas leur existence, mais seulement leur sanction; elles subsistent donc comme étant obligations naturelles. Les créances qui n'ont pas été inscrites à l'inventaire ne peuvent pas être suivies même si elles ne sont pas encore prescrites.

§. 3 — La responsabilité des héritiers qui ont seulement le droit de l'usufruit sur les biens héréditaires.

Les héritiers en questions doivent également responsables des dettes de la succession et leur responsabilité ne doit pas être différente de celle des héritiers qui ont le droit de propriété sur l'hérédité. Car ces héritiers gardent leur qualité d'héritiers bien qu'ils aient le droit d'usufruit. Les héritiers en questions ont tous

(1) L'Art. 469 du code civil turc; l'Art 590 du code civil suisse.

(2) L'Art. 569 du code civil turc; l'Art. 590 du code civil suisse.

(3) L'Art 590 du code civil suisse.

(4) Car l'absence de l'inscription des Créances à l'inventaire raccourcit la durée de la prescription, mais ne la transforme pas en délai de déchéance.

les droits des héritiers ayant la propriété; ils auront donc toutes les obligations de tous les autres héritiers, en conséquence, celle d'être responsable des dettes de la succession. Le code civil turc et celui de la Suisse ne contiennent, d'autre part, aucune disposition expresse ou tacite qui puisse infirmer l'opinion contraire. Il nous paraît donc étonné de soumettre les héritiers en cause à une responsabilité limitée au bénéfice assuré par le droit d'usufruit. La décision prise par la Cour de Cassation turque ne nous paraît donc pas acceptable sans hésitation. Signalons que soumettre ainsi les dits héritiers à une responsabilité limitée au bénéfice assuré par le droit d'usufruit, vient au sens de multiplier le nombre des cas déterminés par le législateur pour la responsabilité restreinte. Il est vrai que les tribunaux sont compétents pour se prononcer librement et peuvent combler ainsi les lacunes de la loi. Mais cette compétence leur appartient seulement lorsque la loi contient des lacunes, c'est à dire que la lettre et l'esprit de la loi ne leur permettent pas de se prononcer conformément à la volonté du législateur. Tandis que les raisons que nous avons signalées afin de soutenir la solution contraire, montrent, à notre avis, clairement que les tribunaux ne sont en la matière ni en présence d'une lacune ni de l'absence de la lettre et de l'esprit du code civil. (1) Les arrière grand-parents et le conjoint survivant en concours avec les descendants et qui a choisi l'usufruit auront donc une responsabilité personnelle et sans limite; s'ils désirent s'échapper à une telle responsabilité, ils peuvent répudier la succession ou l'accepter d'après l'inventaire. (2)

Signalons enfin que les héritiers usufruitiers étant cités par la loi parmi les héritiers, ils seront autorisés comme les héritiers propriétaires à intenter l'action en pétition d'hérédité en vertu de l'article consacré à l'action en pétition d'hérédité reconnue aux héritiers mais non en vertu de l'article relatif à l'action en pétition d'hérédité propre au légataire. Il est donc impossible d'assimiler les héritiers usufruitiers au légataire en matière de responsabilité des dettes de la succession.

(1) Voir pour le détail le texte en langue turque de l'étude.

(2) Conservant sa qualité d'héritier comme un héritier propriétaire, l'héritier usufruitier est aussi autorisé à accepter la succession d'après l'inventaire. En la même qualité il est libre de l'accepter aussi purement et simplement.

§ 4 — La responsabilité de ceux qui ont perdu la qualité d'héritier.

Il s'agit ici de la responsabilité de l'héritier qui a répudié la succession ou qui a renoncé à sa qualité d'héritier du vivant du de Cujus.

1. L'héritier qui a répudié la succession est tenu des dettes de la succession dans la limite de la valeur des libéralités faites en sa faveur par le défunt dans les cinq années avant l'ouverture de la succession. (1) Mais ces libéralités sont celles qui sont susceptibles d'être rapportées. Les règles relatives au rapport seront donc prises en considération. (2) L'héritier est responsable aussi en cas de répudiation légale. (3) Car les dispositions qui viennent d'être signalées ne sont pas propres à la répudiation volontaire. Le code civil turc et celui de la Suisse ne contiennent en effet aucune disposition légitimant l'idée contraire.

L'Article mentionné fait une distinction entre le répudiant de bonne foi et celui de mauvaise foi: le premier est responsable des dettes dans la mesure des libéralités qui l'enrichissent encore; le deuxième en est responsable de la totalité de la valeur des libéralités même si celles-ci n'existent plus dans son patrimoine. (4)

Si les libéralités portent sur des prestations usuelles d'établissements par mariage ou des frais d'études et d'instruction, l'héritier ayant répudié la succession ne peut être suivi, même si ces libéralités existent encore.

2. La responsabilité de l'héritier qui a renoncé à la succession.

1) Si la renonciation a eu lieu à titre gratuit, ni le renonçant ni ses héritiers ne sont responsables; c'est parce que la renonciation gratuite enlève définitivement la qualité d'héritier.

2) Si la renonciation est à titre onéreux, le renonçant et ses héritiers sont responsables jusqu'à concurrence de la valeur de ce que le renonçant a obtenu en vertu du pacte de renonciation. (5)

(1) L'Art. 558 du code civil turc; l'Art. 579 du code civil suisse.

(2) L'Art. 603 et suiv. du code civil turc; l'Art. 626 et suiv. du code civil suisse.

(3) L'Art. 545 du code civil turc; l'Art. 566 du code civil suisse.

(4) L'héritier de mauvaise foi est celui qui savait l'insolvabilité de la succession au jour où il a acquis la libéralité.

(5) L'Art. 477 du code civil turc; l'Art. 497 du code civil suisse.

Mais si la renonciation n'a pas eu lieu dans les cinq années antérieures à l'ouverture de la succession, le renonçant ou ses héritiers ne peuvent pas être suivis même si la somme obtenue existe encore et si le renonçant est de mauvaise foi.

§. 5 — La responsabilité du fisc. (1)

L'Article cité dispose expressément que l'Etat est responsable des dettes du décès seulement dans la limite de ce qu'il a acquis en qualité d'héritier. (2) La règle sera la même lorsque l'Etat est un héritier nommé. Car la règle en question est une règle générale et les codes civil turc et suisse ne contiennent aucune disposition même tacitement pouvant légitimer l'idée contraire. D'ailleurs il serait contraire de soumettre l'Etat à une responsabilité sans limite au principe suivant lequel l'intérêt public ne peut être sacrifié aux intérêts privés. Si l'Etat était responsable des dettes dépassant la valeur des biens héréditaires, le patrimoine public représenté par le fisc, diminuerait, et l'intérêt public serait sacrifié aux intérêts privés des créanciers. Ce qui doit être signalé ici, c'est que l'Etat est soumis également aux règles de la solidarité, nonobstant sa responsabilité limitée. (3)

§. 6 — La responsabilité de l'héritier débiteur du décès. (4)

En vertu de l'article 593 du code civil (5) les créances que le défunt avait vis à vis de l'un des héritiers sont imputées sur la part de l'héritier débiteur. Si la créance présente un montant égale à la valeur de la part successorale de l'héritier débiteur, celui-ci n'obtiendra rien dans le partage. Mais malgré cela, il continuera d'être responsable de toutes les dettes de la succession, s'il a accepté celle-ci purement et simplement.

(1) L'Art. 571 du code civil turc; l'Art. 592 du code civil suisse.

(2) Quelquefois, l'Etat acquiert la succession comme un vrai héritier mais non en qualité d'un possesseur nécessaire des biens vacants. Car, le code civil turc et le code suisse admettent le concours de l'Etat avec les autres héritiers: L'Art. 448 du code civil turc; l'Art. 466 du code civil suisse.

(3) Voir à ce sujet pour le détail et pour l'exemple, le texte en langue turque de l'étude.

(4) L'Art. 593 du code civil turc; l'Art. 614 du code civil suisse.

(5) L'Art. 614 du code civil suisse.

L'imputation est possible quelque soit la source de l'obligation, c'est à dire que celle-ci soit née du contrat, de la loi, des actes illicites ou de l'enrichissement illégitime. Car l'article cité fait mention de l'imputation d'une manière générale; Il ne la restreint pas au cas de la responsabilité contractuelle.

Signalons l'évidence que les dettes dérivant des obligations strictement personnelles restent en dehors de l'imputation, c'est parce qu'elles ne font pas partie de l'héritité; Mais les créances pécunières qui en ont été nées du vivant du défunt rentrant dans la succession, seront aussi imputées. (1)

§. 7 — La responsabilité de l'héritier qui a accepté une chose grevée de gage. (2)

L'héritier qui a accepté au cours du partage une telle chose est personnellement responsable vis à vis des créanciers gagistes. Si le contraire n'a pas été prévu dans le contrat de partage, l'héritier qui a consenti à acquérir cette chose n'a pas le droit de recours contre les autres héritiers. En cette matière il ne s'agit pas de l'obligation solidaire et en conséquence du droit de recours. Si les biens héréditaires grevés de gage n'ont pas été partagés l'indivision subsiste sur eux et la responsabilité solidaire et les conséquences qui en découlent sont appliquées à l'égard de tous les héritiers.

Les créances garanties par la sûreté réelle grevant les biens héréditaires ne deviennent pas exigibles au jour de l'ouverture de la succession; elles ne peuvent donc pas être demandées dès ce moment, mais elles peuvent l'être à partir du jour de leur exigibilité.

§. 8 — L'interdiction de la poursuite. (3)

Afin de rendre stable et sûr la tenue de l'inventaire, le code civil dispose que pendant l'inventaire les dettes de la succession ne peuvent faire l'objet d'aucune poursuite et que, par conséquent, les prescriptions relatives à ces dettes ne courent pas pendant l'inventaire. (4) Si la prescription avait déjà commencé à courir avant

(1) Voir pour l'exemple le texte en langue turque du travail.

(2) L'Art. 594 du code civil turc; l'Art. 615 du code civil suisse.

(3) L'Art. 565 du code civil turc; l'Art. 586 du code civil suisse.

(4) L'inventaire constitue donc une cause d'empêchement; voir à ce sujet: l'Art. 132/6 du code des obligations turc; l'Art. 134/6 du code des obligations suisse.

l'ouverture de la succession ou après celle-ci, mais avant la clôture de l'inventaire elle cesse de courir dès le commencement de l'inventaire. Si à l'égard de la dette la prescription n'avait encore pas commencé à s'écouler, elle commencera à courir dès le moment de la clôture de l'inventaire. A l'égard d'une obligation soumise à une condition suspensive réalisable après la clôture de l'inventaire, il est impossible que la prescription commence à courir dès le jour de la clôture de l'inventaire; elle courra normalement à partir du jour où la condition s'est réalisée; si le moment de l'exigibilité a été ajourné à un terme postérieur au jour de la réalisation de la condition, c'est dès le début de ce terme qu'elle court.

§. 9 — La responsabilité en vertu du cautionnement. (1)

1) Les héritiers qui ont accepté la succession purement et simplement ou d'après l'inventaire, peuvent suivre les débiteurs principaux dont les dettes ont été payées par le défunt. Les héritiers pourront les suivre pour la totalité de ce que le décès avait payé en qualité de caution.

2) Quant à la somme payée par une caution au créancier du défunt, l'article cité admet pour l'héritier une responsabilité limitée, l'héritier qui a accepté la succession purement et simplement ou d'après l'inventaire, est tenu de payer les cautions conformément aux règles relatives à la liquidation officielle d'une succession insolvable. (2)

§. 10 — Les tiers autorisés à suivre les créances d'un héritier. (3)

Il est des cas où un tiers autre que le représentant légal ou le mandataire de l'héritier, peut suivre les créances de celui-ci :

1) Celui qui a acquis après ou avant l'ouverture de la succession la part d'un héritier ne peut participer au partage en qualité d'héritier; car il est seulement successeur pour le montant de cette part. N'ayant pas la qualité d'héritier, l'acquéreur de la part successorale s'adressera au juge et celui-ci participera au partage

(1) L'Art. 570 du code civil turc; Art. 591 du code civil suisse.

(2) Voir l'Art. 576 du code civil turc; l'Art. 597 du code civil suisse.

(3) L'Art. 588, 504 du code civil turc; l'Art. 609, 524 du code civil suisse.

en son lieu et place et lui assurera ainsi à la valeur transférée. Il en sera de même pour la créance de celui qui possède contre l'héritier un acte de défaut de biens ou qui a saisi la part successorale.

2) D'après l'Art. 504 du code civil turc, les créanciers peuvent intenter l'action en réduction si l'héritier débiteur y ayant droit ne l'intente pas malgré leur sommation faite à ce sujet.

Signalons que le créancier dont la créance est inférieure à la valeur de la part légale de l'héritier débiteur, ne peut demander plus que sa créance. Le juge ne refusera donc pas l'exception invoquée en ce sens par le défendeur. (1)

§. 11 — La responsabilité des héritiers envers le légataire. (2)

D'après l'article cité les héritiers sont responsables envers le légataire soit pour la restitution de la chose léguée, soit pour leurs actes nuisibles à celle-ci.

Le légataire n'ayant pas la qualité d'héritier ne peut pas intenter l'action en partage; il peut demander la chose par une action personnelle qui se prescrit par 10 ans. La durée de cette prescription commence à courir à partir du moment où les héritiers ont accepté la succession ou dès le jour de la déchéance du délai fixé pour la répudiation. Demeuré néanmoins réservé le cas où l'acte testamentaire aurait fixé le contraire.

L'action personnelle qui est intentée par le légataire contre les héritiers ou la personne chargée d'exécuter le testament se prescrit par dix ans. Il ne faut pas confondre la prescription de 10 ans prévue dans l'article 580 (3) avec celle qui figure dans l'Art. 541 (4). La première est en effet relative à l'action en pétition d'hérité intentée par le légataire soit contre un tiers soit contre l'héritier revendiquant la chose léguée soit en qualité d'héritier soit en celle d'égataire. Le début de cette prescription est le jour où le légataire a été averti de l'acte, ou bien le moment de l'exigibilité de l'exécution du testament si celui-ci devient exécutable après l'avertissement. Tandis que la prescription dont il est question

(1) Voir pour le détail, le texte en langue turque de l'étude.

(2) L'Art. 541 du code civil turc; l'Art. 562 du code civil suisse.

(3) L'Art. 601 du code civil suisse.

(4) L'Art. 562 du code civil suisse.

dans l'Art. 541 commence à courir, comme on l'a déjà signalé, à partir des moments qui ne sont pas identiques.

§. 12 — La responsabilité des héritiers entre eux-mêmes. (1)

Chaque héritier est responsable envers son cohéritier qui a accepté une chose en place de sa part héréditaire, pour l'éviction et des défauts de la chose conformément aux règles relatives à la vente.

Les héritiers sont également garants pour l'existence de la créance acceptée par un héritier comme sa part successorale. (6)

L'héritier qui a payé la dette de la succession a le droit de recours pour demander la somme payée qui dépasse la valeur de sa part successorale. Il est égal qu'il de la chose se soit assumé ou non pendant le partage de payer la dette. Car les créanciers sont autorisés de suivre chaque héritier en vertu de la responsabilité solidaire. Le droit de recours peut néan, moins, être exercé néan, moins en premier lieu contre l'héritier qui a accepté la dette de la succession.

(1) L'Art. 614, 617 du code civil turc; l'Art. 637, 639 et 640 du code civil suisse.

(2) Voir pour le détail et l'exemple, le texte en langue turque du travail.